

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Димитър Милчев Вацов,
Департамент „Философия и социология“, НБУ

за

дисертационния труд

на **Бианка Бориславова Богоевска**

„Отговорност и отчетност на изпълнителната власт при
противодействието на тероризма в България, Великобритания и
Германия в периода 2009-2020 г.“

за придобиване на образователната и научна степен
доктор по 3.3 Политически науки (Сравнителна политология)

Дисертационният труд на Бианка Богоевска „Отговорност и отчетност на изпълнителната власт при противодействието на тероризма в България, Великобритания и Германия в периода 2009-2020 г.“ е самостоятелно научно изследване с общ обем от

240 страници, като съдържа 214 страници текст и 26 страници библиография. Библиографията обхваща 281 източника, като 87 от тях са академични (11 на български език, 74 англоезични и 2 немскоезични), 69 – електронни, 75 – нормативни, 36 – съдържащи статистически данни и 14 – съдебна практика.

Авторефератът, приложен към дисертацията, предава вярно основните моменти от съдържанието ѝ, а приносните моменти са формулирани кратко, но точно. В Автореферата дисертантът прилага списък с две публикации пряко по темата на дисертацията, както и една допълнителна - отново сравнителен анализ, макар и по друга тема.

Представената документация отговаря на всички формални изисквания по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Не се намирам в конфликт на интереси с кандидата. Затова се обръщам към съдържателните характеристики на дисертационния труд:

Централният проблем на изследването е изключително актуален и важен: Как демокрациите реагират на извънредни заплахи за сигурността им и губят ли те своята демократичност, преминавайки в режим на извънредност (“милитантна демокрация”), или, напротив, справяйки се със заплахите, могат да укрепят върховенството на правото? Този общ теоретичен въпрос е емпирично прицелен: Избрани са три демокрации - България, Великобритания и Германия - и е създаден хоризонт на сравнително изследване на това как те институционално реагират на “кризата от 2015 г.” - пикова година на мигрантски натиск към ЕС, но и на терористични атаки на радикализирани ислямисти в Европа. Предметът на анализ е допълнително конкретизиран: Приемат ли се и какви допълнителни мерки за превенция на

тероризма, които да усилят дискрецията на изпълнителната власт (в лицето на полицията и службите за сигурност)? И съответно доколко тези мерки подлежат на съдебен и парламентарен контрол (“отговорност” и “отчетност”)?

Определени са и хронологичните граници на сравнителното изследване - 2009 - 2020 г. - така че да има възможност за обективно оглеждане на периодите преди и след пиковата 2015 г.

Тук е и първата ми забележка: В дисертацията някак “a priori” се допуска, че първи пик на въвеждане на извънредни административни мерки за превенция на тероризма е налице още след 9/11. Т.е. ако има преход към “милитантна демокрация”, той вече се е състоял доста преди началото на разглеждания период. Липсва обаче изясняване какво е стартовото ниво на “милитантност” и/или “върховенство на правото” към 2009 г., а това разколебава донякъде стабилността на оценките за разглеждания период, както и прецизността на обясненията на процесите в него.

Независимо от тази забележка, през избрания период дисертантът провежда много детайлен и внимателен анализ - страна по страна - по следните пунктове:

- 1) Анализ на законодателството, касаещо тероризма във всяка от трите страни, установяващ какви са наличните административни мерки за превенция и какви допълнителни мерки биват приемани в периода 2009 - 2020 г., както и дали и какви форми на съдебен и парламентарен контрол биват законово предвидени за тях;
- 2) Анализ на наличните количествени данни за предприетите превантивни административни мерки - арести, претърсвания, екстрадиции, откази на убежище - за всяка от трите страни;

- 3) Анализ на избрани случаи на съдебно оспорване на вече предприети административни мерки пред националните съдилища на страните или в ЕСПЧ;
- 4) Анализ на количествени данни за парламентарни питання и частичен анализ на съдържанието на парламентарните дебати в трите страни.

Събраните данни са изключително интересни и представянето им по прегледен начин е самостоятелен принос, неподчертан от дисертанта - дисертацията има и справочен характер. Но още по-интересно е заключението: “И в трите държави не бе идентифицирано допълнително укрепване на вече съществуващата милитаризация след 2001 г.” (с. 207). “Дори напротив – кризата (от 2015 г. - бел. Д.В.) парадоксално се оказва стимул за по-интензивната и подчертана намеса на съдилищата и парламентите в трите страни” (с. 213), т.е. констатиран е прогрес по един от основните критерии за върховенство на правото - “ограничаването на дискрецията на изпълнителната власт”.

Този извод е действително приносен и е надеждно извлечен от анализа на данните. Но би могъл - и това е втората ми забележка - да бъде формулиран по-прецизно. Защото дисертантът показва, превантивните административни мерки и в трите държави растат с времето, т.е. имаме не “ограничаване”, а действително **увеличаване на дискрецията на изпълнителната власт**; заедно с това обаче тече и втори процес - на **увеличаване на съдебния и парламентарен контрол върху изпълнителната власт**, т.е. Налиже е и ограничаване, но то е само вторично. Вероятно този анализ ще спечели, ако дисертантът в следващи изследвания се откаже от донякъде плакатната опозиция “милитантна демокрация - върховенство на правото” и потърси по-фини дистинкции.

Пак с оглед на бъдещи изследвания бих препоръчал да се разгледат различните миграционни режими в отделните страни (впечатляващи, например, са процентните разлики в броя задържани при пристигането им мигранти в Германия и Великобритания или пък разликите в отказите на убежище между страните) и едва на тази база да се уточни доколко тези мерки са свързани с опасения за тероризъм.

В заключение искам да подчертая, че не бих направил критичните бележки тук, ако работата на Бианка Богоевска не бе интересно, богато и внимателно изследване по изключително важен и актуален проблем. Ето защо категорично подкрепям на Бианка Богоевска за дисертационния ѝ труд „Отговорност и отчетност на изпълнителната власт при противодействието на тероризма в България, Великобритания и Германия в периода 2009-2020 г.“ да бъде присъдена научната и образователна степен „доктор“ по 3.3 Политически науки.

София,

С уважение:

2 май 2024 г.

Проф. д-р Димитър Вацов